

Brusel 2. prosince 2025
(OR. en)

15814/25

CULT 139
CULT HERIT 26
AUDIO 122
RELEX 1542
COHOM 176
SOC 799
JEUN 242
DIGIT 251
RESUA 32
EDUC 467

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Příjemce: Delegace

Předmět: Závěry Rady o strategické úloze kultury, kulturního dědictví
a audiovizuálních děl při prosazování evropských hodnot a demokratické
odolnosti

Delegace naleznou v příloze výše uvedené závěry ve znění schváleném Radou pro vzdělávání, mládež, kulturu a sport na zasedání konaném dne 28. listopadu 2025.

Závěry Rady o strategické úloze kultury, kulturního dědictví a audiovizuálních děl při prosazování evropských hodnot a demokratické odolnosti

RADA EVROPSKÉ UNIE

PŘIPOMÍNÁJÍC, ŽE:

1. Evropská unie je založena na společném souboru hodnot, jež zahrnují úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, právní stát, rovnost a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin¹;
2. demokratické společnosti se udržují díky účasti a angažovanosti občanů, přičemž jsou v takových společnostech chráněna základní práva občanů, včetně svobody projevu;
3. stěžejní úloha kultury byla výslovně uznána v primárním právu EU a ve Všeobecné deklaraci lidských práv² a účast na kulturním životě společenství a radost z umění může hrát zásadní úlohu při posilování míru;
4. kultura, kulturní dědictví a audiovizuální díla³ mají vnitřní hodnotu a jsou rovněž základním zdrojem sociální soudržnosti a dialogu, mimo jiné tím, že posilují zkušenost se sdílenými hodnotami a pocit sounáležitosti;
5. kultura a kulturní dědictví se vyznačují nejen rozmanitostí, ale také pocitem sounáležitosti, společnou historií a kolektivní pamětí, což upevňuje vazby, vzájemné porozumění a hodnoty v celé Evropě;

¹ Článek 2 Smlouvy o EU.

² Zejména článek 3 Smlouvy o EU a článek 27 Všeobecné deklarace lidských práv.

³ Kulturní a kreativní odvětví jsou definována v nařízení (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027) a zrušuje nařízení (EU) č. 1295/2013. Audiovizuální díla zahrnují zejména film, televizní seriály, dokumentární pořady, animovaná díla a videohry.

6. evropské hodnoty jsou zachovávány díky účasti občanů a občanské angažovanosti, přičemž kultura a kulturní dědictví hrají v tomto ohledu aktivní a zásadní úlohu, a to jak prostřednictvím jejich vnitřní hodnoty, tak i jakožto důležité pilíře demokratických společností a základních práv občanů EU;

UZNÁVAJÍC⁴:

7. strategickou agendu Evropské rady na období 2024–2029⁵, která stanoví prioritu podpory kulturní rozmanitosti a dědictví s cílem prosazovat evropské hodnoty v rámci EU ve svobodné a demokratické Evropě;
8. usnesení Rady o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026)⁶, v němž se zdůrazňuje zásadní úloha kulturní rozmanitosti při prosazování a ochraně lidských práv a pozitivní společenské transformaci a vyzývá k přijetí opatření na ochranu dědictví;
9. závěry Rady ze dne 21. června 2021, které stanoví přístup EU ke kulturnímu dědictví v konfliktech a krizích, a závěry Rady ze dne 21. května 2014, které zdůrazňují potenciál kultury a kulturního dědictví jakožto společného strategického zdroje pro rozvoj společností⁷;
10. usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2022 o kulturní solidaritě s Ukrajinou a společném krizovém mechanismu pro kulturní obnovu v Evropě, v němž se zdůrazňuje potřeba podpory a solidarity, pokud jde o kulturní ekosystém na Ukrajině, a význam podpory odolnosti a oživení kulturního ekosystému EU jako celku a jeho oživení po krizi⁸;

⁴ Právní texty a politické dokumenty, které jsou pro tyto závěry důležité, jsou uvedeny v příloze.

⁵ EUCO 15/24, příloha.

⁶ Usnesení Rady o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026), Úř. věst. C 466, 7.12.2022.

⁷ Viz dokumenty 9837/21 a 2014/C 183/08.

⁸ Viz 2022/2759 (RSP), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0374_CS.html.

UZNÁVAJÍC, ŽE:

11. za současné geopolitické situace, která se vyznačuje nejistotou a četnými hrozbami pro evropské země, nemůžeme evropské hodnoty, demokracie v zemích a způsob života považovat za samozřejmost, ale musíme to, co Evropa představuje, aktivně bránit, chránit a propagovat;
12. kultura zůstává základním kamenem evropských společností, přičemž Evropané staví v odpovědi na otázku, co posiluje pocit sounáležitosti, kulturu, spolu se společnými hodnotami a historií, na přední místo⁹;
13. kulturní a jazyková rozmanitost a dědictví mají klíčový význam pro posílení odolnosti demokracie, účasti a angažovanosti;
14. kulturní práva mají pro pluralitní, inkluzivní a demokratickou Evropu zásadní význam. Účast na kulturních aktivitách posiluje demokracii tím, že otevírá prostor pro všechny a podporuje občanskou angažovanost, budování důvěry a podporu občanských a demokratických hodnot¹⁰. V této souvislosti jsou činnosti související s posilováním historického povědomí a kritického pohledu na historickou paměť Evropy nutné k tomu, aby si občané, zejména pak mladí lidé, byli vědomi své společné historie a hodnot coby základu společné budoucnosti;
15. účast na kulturních aktivitách rovněž významně zlepšuje individuální i kolektivní duševní zdraví a pohodu, což vede k odolnějším a komunitně smýšlejícím společnostem tvářící v tvář nejistotě a ohrožení našich hodnot;
16. akce „Evropské hlavní město kultury“ a označení „Evropské dědictví“ ukazují, jak kulturní účast a interakce občanů mění veřejný prostor na dynamičtější a vzkvétající komunity a posiluje pocit sounáležitosti občanů;

⁹ Ve zvláštním průzkumu Eurobarometr 562 zveřejněném dne 8. května 2025 jsou kultura, hodnoty a historie třemi hlavními faktory, které občané EU vnímají jako nejsilněji podporující pocit sounáležitosti (29 % uvedlo, že pocit sounáležitosti vytváří především kultura, a 26 % respondentů uvedlo, že převládajícím faktorem jsou hodnoty, zatímco 24 % respondentů označilo za primární faktor historii – viz s. 18).

¹⁰ *Culture and Democracy: the evidence* (Kultura a demokracie: důkazy) – nezávislá zpráva zadaná Evropskou komisí a vypracovaná pro ni, 2023.

17. kulturní instituce a prostory, jako jsou veřejně přístupné knihovny, hrají klíčovou úlohu při řešení společenských výzev ohledně ochrany demokracie v tom smyslu, že podporují informované občanství, gramotnost, občanskou účast a sociální začlenění;
18. kultura a audiovizuální díla ovlivňují normy a postoje občanů, včetně dětí a mladých lidí. V této souvislosti je obzvláště důležitý přístup k mediální gramotnosti a k rozmanitému mnohojazyčnému kvalitnímu obsahu;
19. kultura, kulturní dědictví a audiovizuální díla mohou přispívat k evropským hodnotám, demokratické odolnosti a budování míru a poskytovat fórum pro demokratickou diskusi a občanskou účast, pokud jsou založeny na umělecké svobodě, kulturní a jazykové rozmanitosti a svobodě projevu;
20. úloha kultury a kulturního dědictví při důvěryhodném a rozmanitém prosazování demokratických společností je rovněž jádrem mezinárodních kulturních vztahů a partnerství EU, neboť kulturní rozmanitost EU obohacuje kulturní vstupy z jiných částí Evropy a světa a rovněž je obohacuje. Mezikulturní dialog posiluje sociální soudržnost a účast;
21. ochrana kulturního dědictví je celosvětovou výzvou. Nejen válka a jiné úmyslné jednání, ale také krize a konflikty mohou vést ke ztrátě kulturního dědictví, a to nejen ničením, ale také drancováním a rabováním. Nezákonný obchod s kulturními statky trvale omezuje kulturní identitu, což je spojeno se ztrátou kulturního dědictví pro příslušné státy a společnosti v zemích původu. V této souvislosti může mezinárodní spolupráce při předcházení a boji proti rabování a nedovolenému obchodování a při ochraně a obnově kulturního dědictví přispívat k dlouhodobému míru posílením společného dědictví, kulturní identity, důvěry a společné historie;

22. kulturní identita je záměrně terčem útoků, ať už prostřednictvím fyzických – včetně vojenských – hrozeb, hybridních hrozeb nebo dezinformací, které se postupně staly významnější součástí politických a vojenských strategií, a to jak v době míru, tak během konfliktu;
23. úmyslné fyzické ničení kulturních památek na Ukrajině a nepravdivé narativy o Ukrajině představují pro ukrajinskou identitu a kulturní dědictví na Ukrajině i nadále vážnou hrozbu;

VÍTÁ:

24. opatření a iniciativy přijaté EU a jejími členskými státy na podporu kulturní rozmanitosti a ochrany evropského kulturního dědictví při současném zvyšování povědomí o strategickém významu kultury, kulturního dědictví a audiovizuálních děl při budování demokratické odolnosti;

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY, ABY NA PŘÍSLUŠNÉ ÚROVNI:

25. přijaly nezbytná opatření na ochranu hodnot, identity a kolektivní paměti podporou kultury ve všech jejích podobách a ochranou evropského kulturního dědictví;
26. uznaly, že kulturní odolnost vyžaduje silnou a dynamickou občanskou společnost, občanský prostor a účast, a to na základě respektování kulturní a jazykové rozmanitosti a umělecké svobody;
27. zvážily způsoby, jak více podporovat přístup občanů, včetně dětí a mladých lidí, k evropskému mnohojazyčnému obsahu¹¹, včetně digitalizovaného obsahu kulturního dědictví, jakož i jeho vyhledatelnost a opakované použití, a zároveň zajistily vysokou úroveň ochrany nezletilých osob;

¹¹ Například prostřednictvím portálu Europeana a společného evropského datového prostoru pro kulturní dědictví.

28. pokračovaly v podpoře přístupu občanů ke kulturním aktivitám a jejich účasti na nich, a tím posilovaly demokratickou účast a angažovanost na úrovni jednotlivců i komunit;
29. nadále posilovaly zásadní úlohu kulturních institucí při poskytování přístupu ke znalostem, informacím a zkušenostem, jakož i v jejich fungování jako fóra pro kritické myšlení a dialog;
30. pokračovaly v začleňování kultury a kulturní infrastruktury (např. archivů, knihoven, úložišť, muzeí, kin, budov včetně náboženských budov, památek a prostor) do plánování připravenosti na krize, mimo jiné s ohledem na bezpečnostní hrozby, například prostřednictvím obranných systémů, evakuačních plánů, posuzování a mapování rizik, plánování reakce na mimořádné události nebo dokumentace a digitalizace a digitálního uchovávání kulturního dědictví pro účely obnovy v případě poškození, a to se zohledněním zranitelnosti archeologických nalezišť;

VYZÝVÁ ČLENSKÉ STÁTY A EVROPSKOU KOMISI, ABY PŘI DODRŽENÍ ZÁSADY SUBSIDIARITY V RÁMCI SVÝCH PŘÍSLUŠNÝCH PRAVOMOCÍ A NA PŘÍSLUŠNÝCH ÚROVNÍCH:

31. podporovaly rozvoj znalostí a výzkumu a pokračovaly v posilování norem a dovedností, jakož i případných mechanismů přeshraniční spolupráce pro ochranu, zachování a digitální uchovávání kultury a kulturního dědictví s cílem zvýšit připravenost na krize a odolnost v členských státech;
32. nadále chránily a prosazovaly uměleckou svobodu a kulturní rozmanitost jako součást podpory kultury, kulturního dědictví a audiovizuálních děl;
33. nadále podporovaly úlohu umělců a kulturních a kreativních pracovníků v oblasti odolnosti;
34. zvážily podporu iniciativ, které zdůrazňují způsob, jakým kultura, kulturní dědictví a audiovizuální díla, jako je film, odrážejí společné hodnoty a společnou minulost, čímž přispívají k prosazování evropských hodnot a demokratické odolnosti do budoucna;
35. zvážily podporu iniciativ, jež vedou k lepšímu pochopení klíčové úlohy kulturní rozmanitosti, dědictví a kulturních práv při posilování soudržnosti, identity a odolnosti ve společnostech;
36. společně s mezinárodními organizacemi, jako jsou Rada Evropy a UNESCO, i jejich prostřednictvím nadále usilovaly o ochranu a podporu kulturních práv a kulturní rozmanitosti;
37. zvážily podporu iniciativ, které posilují mezinárodní kulturní vztahy a mezikulturní dialog EU a jejích členských států, a to ve spolupráci s mezinárodními partnery, jako jsou Rada Evropy a UNESCO;
38. nadále poskytovaly pomoc institucím a organizacím zapojeným do podpory umělců z Ukrajiny a/nebo do ochrany a obnovy kultury a kulturního dědictví na Ukrajině, zejména pokud jde o posuzování škod a rizik a plánování včasné obnovy, mimo jiné prostřednictvím spolupráce na mnohostranných fórech;

VYZÝVÁ EVROPSKOU KOMISI, ABY:

39. zvážila osvětové činnosti zaměřené na úlohu kultury, kulturní a jazykové rozmanitosti a kulturního dědictví při prosazování společných hodnot a demokratické odolnosti v Evropě, mimo jiné v souvislosti s iniciativou Nový evropský Bauhaus a při provádění připravované iniciativy Kulturní kompas, jež se zaměřuje na usměrňování a využívání četných dimenzí kultury;
 40. při plném respektování umělecké svobody a bez zasahování do obsahu začleňovala prosazování společných hodnot a demokratické odolnosti do iniciativ na podporu kultury, kulturního dědictví a audiovizuálních děl.
-

Referenční dokumenty

K těmto závěrům Rady se vztahují tyto právní texty a politické dokumenty:

- *Smlouvy EU*
 - Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění, 2016) – Úř. věst. C 202, 7.6.2016
 - Listina základních práv Evropské unie (2012/C 326/02)
- *Evropská rada*
 - Závěry Evropské rady ze dne 27. června 2024, EUCO 15/24
- *Rada Evropské unie*
 - Závěry Rady o přístupu EU ke kulturnímu dědictví během konfliktů a krizí, dokument 9837/21
 - Závěry Rady o kulturním dědictví jako strategickém zdroji pro udržitelný rozvoj Evropy – Úř. věst. C 183, 14.6.2014
 - Usnesení Rady o pracovním plánu EU pro kulturu (2023–2026) – Úř. věst. C 466, 7.12.2022
 - Závěry Rady o zlepšování a podpoře přístupu ke kultuře – Úř. věst. C 7446, 13.12.2024
 - Závěry Rady o podpoře mladých umělců a pracovníků v kulturních a kreativních odvětvích na začátku jejich profesní dráhy – Úř. věst. C 3165 4.6.2025

- *Evropská komise*
- Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o evropském akčním plánu pro demokracii (COM/2020/790)
- Evropská komise: Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, ECORYS a Hammonds, W., *Culture and democracy, the evidence – How citizens' participation in cultural activities enhances civic engagement, democracy and social cohesion – Lessons from international research* (Kultura a demokracie, důkazy. Jak účast občanů na kulturních aktivitách posiluje občanskou angažovanost, demokracii a sociální soudržnost: poučení z mezinárodního výzkumu), 2023
- Evropská komise: Generální ředitelství pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, Doporučení expertní skupiny pod vedením Evropské komise pro ochranu kulturního dědictví na Ukrajině, 2024
- Evropská komise a vysoká představitelka Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, Společné sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o Strategii unie připravenosti – JOIN(2025) 130
- Doporučení Komise (EU) 2021/1970 ze dne 10. listopadu 2021 ke společnému evropskému datovému prostoru pro kulturní dědictví: [EUR-Lex – 32021H1970 – CS – EUR-Lex https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2021/1970/oj/eng)
- Zvláštní průzkum Eurobarometr 562, *Attitudes of Europeans towards the culture* (Postoje Evropanů ke kultuře), únor–březen 2025, na žádost Evropské komise, Generálního ředitelství pro vzdělávání a kulturu (GŘ EAC) a koordinovaný Evropskou komisí, Generálním ředitelstvím pro komunikaci (GŘ COMM)

- *Evropský parlament a Rada*
 - Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1194/2011/EU ze dne 16. listopadu 2011, kterým se zavádí opatření Evropské unie pro označení „Evropské dědictví“ – Úř. věst. L 303, 22.11.2011, s. 1
 - Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 445/2014/EU ze dne 16. dubna 2014 o zavedení akce Unie ve prospěch Evropských hlavních měst kultury pro roky 2020 až 2033 a o zrušení rozhodnutí č. 1622/2006/ES – Úř. věst. L 132, 3.5.2014, s. 1
 - Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/818 ze dne 20. května 2021, kterým se zavádí program Kreativní Evropa (2021–2027) a zrušuje nařízení (EU) č. 1295/2013 – Úř. věst. L 189, 28.5.2021, s. 34
- *Evropský parlament*
 - Usnesení Evropského parlamentu ze dne 19. září 2019 o významu evropské paměti pro budoucnost Evropy (2019/2819(RSP))
 - Usnesení Evropského parlamentu ze dne 14. prosince 2022 k provádění Nové evropské agendy pro kulturu a strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy (2022/2047 (INI))
 - Zpráva Evropského parlamentu o provádění Nové evropské agendy pro kulturu a strategie EU pro mezinárodní kulturní vztahy (2022/2047(INI))
 - Usnesení Evropského parlamentu ze dne 20. října 2022 o kulturní solidaritě s Ukrajinou a společném krizovém mechanismu pro kulturní obnovu v Evropě (2022/2759(RSP))
- *Rada Evropy*
 - Úmluva Rady Evropy z Fara o hodnotě kulturního dědictví pro společnost, 2005

- *Organizace spojených národů*
 - Všeobecná deklarace lidských práv (1948)
 - Mezinárodní pakt OSN o hospodářských, sociálních a kulturních právech, 1966
 - Pakt OSN pro budoucnost přijatý na summitu OSN o budoucnosti, New York, 22.–23. září 2024
- *UNESCO*
 - Úmluva UNESCO na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu z roku 1954
 - Úmluva UNESCO o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví z roku 1972
 - Úmluva UNESCO o ochraně podvodního kulturního dědictví z roku 2001
 - Úmluva UNESCO o zachování nemateriálního kulturního dědictví z roku 2003
 - Úmluva UNESCO o ochraně a podpoře rozmanitosti kulturních projevů z roku 2005
 - Prohlášení ze světové konference UNESCO o kulturních politikách a udržitelném rozvoji – MONDIACULT 2022: <https://www.unesco.org/en/articles/unesco-world-conference-cultural-policies-and-sustainable-development-mondiacult-2022>
 - Výsledný dokument a závazek ministrů kultury ze světové konference UNESCO o kulturních politikách a udržitelném rozvoji – MONDIACULT 2025: https://www.unesco.org/sites/default/files/medias/fichiers/2025/09/EN_MONDIACULT_Outcome_Document%20Final%2027.09.25.pdf?hub=171169

– *Jiné*

- Charta z Porto Santo, 2021, *Porto Santo Charter: Culture and the Promotion of Democracy: Towards a European Cultural Citizenship* (Charta z Porto Santo: Kultura a podpora demokracie: Na cestě k evropskému kulturnímu občanství) a *The Young People's Addendum to the Porto Santo Charter* (Dodatek mladých lidí k Chartě z Porto Santo), (2025)
 - Prohlášení ministrů kultury EU z Cáceres ze zasedání konaného ve dnech 25.–26. září 2023 během španělského předsednictví Rady Evropské unie
 - Niinistö, S. (2024). *Safer Together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness* (Společně bezpečnější: posilnění evropské civilní a vojenské připravenosti a pohotovosti)
-